

„JÓ, SZAKSZERŰ MUNKA”

Ahogyan Németország látja a magyar EU-elnökséget

Január elsején, amikor Magyarország átvette az Európai Unió elnökségét, a hír örvendetesnek ígérkezett. Íme a második közép-európai ország, amelyik megpróbálkozik az unió vezetésével – és Lengyelország követi majd őt az év második felében. A két ország, mely együtt megdöntötte a kommunizmust, összehangoltan fogja az Európai Uniót irányítani, hosszú, szorosán együttműködő egyéves magyar-lengyel elnökség során, lelkesen, hogy bebizonyíthassák, érdemesek rá, és saját karakterüket is hozzátegyék az elnökséghez.

Ünnepélyes kijelentések helyett elítélő felzúdulás történt, olyannyira szélsőséges, főleg Németország részéről, hogy még a konzervatív *Die Welt* című újság is teret adott Günther Lachmann kommentátornak, hogy Magyarországot úgy ábrázolja, mint a faszizmus irányába tartó országot, és Orbán Viktor miniszterelnököt mint egyfajta új „Führer”-t. A müncheni *Süddeutsche Zeitung* karikatúrája úgy ábrázolta Magyarországot, mint bottal hadonászó ősembert, amint dühörögve lépked az európai civilizációt képviselők termeibe. Úgy tűnt, hogy a bántó médiatudósítások és gyalázkodó kijelentések, javarészt baloldali európai politikusok részéről, egyetlen sarkalatos pontra akarnak kilyukadni: hogy az Orbán-kormány hivatalba lépése, tisztességes és demokratikus választások során történt elsöprő győzelme demokraciellenes, veszélyt jelent az Európai Unió értékeire, és így a magyar Európai Unió-elnökség is aggodalomra ad okot.

A felzúdulás mögött jó adag hamis médiahírverés és politikai hajtóerő volt – de a Magyarország elleni fellépés,

úgy tűnik, nem nyerte el a német tisztségviselők és technokraták tetszését Brüsszelben. „Nem hiszem, hogy bárki részéről is bármilyen hasonló alapvető kritika elhangzott volna a német parlamentben Magyarország demokratikus választásainak hitelességével kapcsolatban” – nyilatkozta Martin Kotthaus szóvivő, az állandó német misszió küldöttje az Európai Unióban. „Természetesen nem!” – kiáltott fel némi bosszankodással, amikor megkérdeztük tőle, hogy volt-e valami jele a magyar kollégákkal való beszélgetések és politikai ügyletek kapcsán, hogy ők valamelyest kevésbé demokratikus irányultságúak volnának.

Az viszont, hogy Magyarország lábbal tiporja az alapvető európai értékeket, Martin Schultz (SPD), az európai szocialisták parlamenti csoportvezetőjének véleménye Strasbourgban. „Az európai elnökségnek meg kell védenie az európai értékeket, és Magyarország azzal gyanúsítható, hogy eltiporja azokat a legeslegfontosabb értékeket, amelyeket állítólag védelmez” – nyilatkozta nemrégiben egy interjúban. Azonban korábbi, megtorlásra szólító felhívásai kevésbé erőszakos hangvételűek lettek Orbán Viktorral folytatott beszélgetését követően, január közepén.

Német tisztségviselők Brüsszelben azt állítják, hogy bármilyen vonatkozása is lenne, a téma „lekerült a napirendről”. Véleményük szerint, habár „néhány kérdés Magyarországon a belpolitika napirendjén maradhat”, a magyar európai elnökség mint olyan, most már szabadon koncentrálhat a közeli feladatokra, és „megbízható teljesítménnyel” startolt.

„Belföldön a magyarok sok hibát követtek el, de az egész médiaügy most már mögöttünk van, mivel megegyeztek abban, hogy módosítják a törvényt” – nyilatkozta Elmar Brok (CDU), az Európai Parlament EVP-frakciójának külpolitikai szóvivője és a Német–Magyar Fórum társelnöke. Hozzátette azonban, hogy „a gyanakvások megmaradnak”, és az EU Parlament „alaposan megvizsgálja majd Budapest tervezett alkotmányos reformját”. Egy másik német tisztségviselő az izga-

lomról tesz említést, melyet az az óriási szőnyeg okozott, melyet az Európai Tanács épületében helyeztek el Brüsszelben, s amely bemutatja (egyéb történelmi témák között) Magyarország térképét 1848-as szabadságharcának idején. Ez a textil okot szolgáltatott úgymond „néhány partnerállam újabb irritációjára” – voltaképpen Szlovákiára és Romániára.

A tényleges magyar EU-elnökség teljesítményére vonatkozóan Brok azt nyilatkozta, hogy „mindenki egyetért abban, hogy a program jó”, de „még túl korai bármi tartalmat is mondani. Amit mi ez idáig láttunk, az megbízható, gyakorlott munka.” Kotthaus egyetértett, mondván, hogy „egy EU-elnökség munkájának értéke csak tevékenységének két utolsó hónapjában értékelhető. Eddig minden, amit mondhatunk, az, hogy jó, szakszerű munka, hadd lássuk, mik lesznek az eredmények”.

Egy magasabb rangú német EU-tisztviselő azt a személyes nézetét fejtette ki, hogy Magyarország elnökségének hat hónapja valószínűleg „átlagos” teljesítmény lesz. „Természetesen nem olyan elnökség, mint a francia vagy a német, ahol sok téma lesz napirenden egy időben és meglehetősen hatékonyan” – jelentette ki az anonimitás feltétele mellett a tisztviselő. „De a korlátozottabb működési területen, amit a magyarok szabtak maguknak, megbízhatóan, gyakorlati tapasztalattal, jól felkészülten dolgoznak prioritásaik elősegítése érdekében. Természetesen nem hasonlíthatók össze a csehekkel, akik nagyon kevés feladatot valósítottak meg elnökségük idején.”

A tisztviselő megemlítette, hogy különösképpen jó az alkalom a magyar romaprogram sikerre vitelére, amely egy sor olyan célkitűzést foglal magában, ami arra hivatott, hogy a roma kisebbségek körüli problémákkal európai szinten birkózzon meg. „A magyarok rengeteg erőfeszítést tettek ennek érdekében és boldogulnak is.” Magyarország számára ez a program sikeresen teljesítené ki küzdelmét az elharapózott romaellenességgel szemben, amellyel vádol-

ják. Ugyanakkor kedvezően lenne ez összehasonlítható a legújabb francia megoldási kísérletekkel, azaz a Romániába való tömeges romakitoloncolási ügyekkel.

A német EU-tisztviselők úgy látják, hogy Magyarország „korlátozott, de érdemleges” prioritásai főleg az előző kommunista országokra fókuszálnak. „Igyekeznek, hogy Románia és Bulgária Schengeni övezethez való csatlakozását napirenden tartsák” – nyilatkozta egy tisztviselő. Ez igazán nehéz ügy – állította Laurent Wauquiez, a francia EU-ügyek minisztere, és határozottan elvetette a két ország csatlakozását, a korrupció elleni küzdelem hiánya, az illegális bevándorlás, valamint a csempészés miatt. Mindkét ország azt remélte, hogy márciusban csatlakozhat a Schengeni övezethez.

Főleg Horvátország EU-hoz való csatlakozása a tét, amely Magyarország szívügye és központi törekvése Dél-Kelet Európában. A folyamat véghezvitele érdekében Budapest eltökélten, szorosán működik együtt Lengyelországgal, amely júliusban veszi át az EU-elnökséget, és hasonlóképpen buzgó Horvátország EU-hoz való csatlakozásának ügyében. A német kormány méltányolja az energiát és akaraterőt az erőfeszítések mögött, de mégis úgy tetszik, mintha aggódna a dolgok leegyszerűsítése miatt. „Mi, akárcsak Magyarország, úgy látjuk Horvátország csatlakozási folyamatát, mint dinamikus és végső fázisában lévő ügyet. De tisztázni kell, hogy semmilyen »árkedvezményt« nem adhatunk senkinek, aki az EU-hoz kíván csatlakozni” – nyilatkozta Berlinben John Reyes, a német külügyminiszter szóvivője.

Magyarország kis ország, és közvetlen területi érdekein túlmenően „természetesen más, nagyobb országok határozzák meg a nagy, mindent átfogó napirendi pontok dinamikáját – mint például az euróval és gazdasági válsággal való foglalkozás” – jegyezte meg egy magas rangú német tisztviselő Brüsszelben. „A magyarok elég bölcsek ahhoz, hogy támogassák az itteni hajtóerőket, Franciaországot és Németországot, mintsem hogy uralni próbálják ezt a vitát.”

Ilyen szélesebb távlatú napirendi pont például az energiapolitika, és ez olyan terület, ahol Magyarország igenis megpróbálja alakítani a vitát. Budapest azt állította, hogy javaslata áttörés volt az Európai Tanács február 4-ei csúcsertekezletén. Németország kancellárja, Angela Merkel, úgy tűnik, egyetért. Ezt a napirendi pontot beszédének lényegéként méltatta, és magasztalta a csúcstalálkozó vívmányait. „Mi egy egységes energiapiac felé mozdulunk el, hivatalosan is, valamint további fejlemények tekintetében, ami a projekteket – cégekkel és nemzeti szabályozó hatóságokkal való szükséges konzultációkat – illeti” – jelentette ki, és hozzátette, hogy „a magyar elnökség számos erre vonatkozó konferenciát szervez majd júniusig”.

Az EU célja, hogy létrehozzon egy nemzetek fölötti energiapiacot, és függetlenítse magát az ukrán gázvezetékektől az orosz gáz továbbítása során (a „Déli Áramlat” projekt), új gázvezetékekkel kerülőúton, összekötve Oroszországot és a Kaszpi területét (a „Nabucco” projekt). Budapest számára ez szintén központi nemzeti napirendi pont, mivel mindkét projekt gázvezetékei áthaladnának Magyarországon, amely ezáltal kulcsfontosságúvá válna az európai energia-infrastruktúrában. Orbán Viktor miniszterelnök bejelentette az Európai Tanács döntését, mely szerint a magyar gázvezeték kiépítésére vonatkozó tervek elsőbbséget élveznek. Ez ugyanakkor anyagi támogatást is jelentene az EU-kasszából. Szerencsés lehetne május 3-án egy nagyobb konferencia megrendezése.

Bármilyen jelentősebb ügy megoldása nagy előrelépést jelentene a magyar EU-elnökség sikere szempontjából. Érkezett már dicséret emiatt Berlinből: „A magyar elnökség kulcsfontosságú szerepet játszott a február 4-i energia-csúcsertekezlet előkészítésében, és ezáltal képes volt hozzájárulni azokhoz a jó eredményekhez, amelyeket elértek” – mondta a német külügyminisztérium szóvivője.

Megváltoztathatja-e vagy legalább árnyalhatja-e a negatív német közvéleményt a magyar elnökség jó teljesítménye a konzervatív magyar kormányról? Ez majd elválik. A német médiatudósítások hangvétele Magyarországról és Orbán Viktorról újabban valamelyest kevésbé feldúlt.

Stephanie Bolzen, a *Die Welt* brüsszeli tudósítója, aki nek tavaly decemberben sikerült Orbán Vikort a „leninista” és „konzervatív forradalom” kifejezések összekapcsolásával jellemeznie, még mindig bizonytalan a tekintetben, mint mondja, hogy mennyire „bízhat” meg benne. Mégis, a következőket írta az Európai Parlament előtti szerepléséről januárban: „Lehet, hogy Magyarország kormánya elfogadja a kritikát, és lehet, hogy lép is annak nyomán. Egy dolog azonban világos marad Orbán beszédéből: »Nem fogjuk túrni az inzultust népünk ellen. Nem fogadjuk el, hogy a demokrácia működése Magyarországon megkérdőjelezhető legyen.« [...] Olyan ember beszél így, aki harcolt a kommunista rezsim ellen és kivette részét a demokratikus Magyarország megteremtéséből. És aki, éppen ennek folytán [...] rendkívül magabiztos, és új hangvételét erre az életrajzi legitimációra építi...”

Így hát mit lehet tenni Németország összességében meglehetősen pozitív hivatalos nézetével, ami a magyar EU-elnökséget illeti – és ezzel egyidejűleg a német média többségének és a német baloldali politikusoknak a negatív hozzáállásával Magyarországot illetően? Jelezhet valamiféle kapcsolathányt a működésben az a különbség, ahogy a német újságírók és kormányzó politikusok látják a dolgokat Németországban. Jelezhet eltérő érdekeket – harsány főcímeikkel könnyebben eladható egy újság, a harsány politikusoknak pedig rendszerint nincsen hatalmuk.

De mi is az igazi német nézet Magyarországról? Sodródna-e a magyarok, vagy akár gyalogmenetben távolodna Európától nyílaskeresztes egyenruhában, mint ahogy néhány német média és baloldali ellenzéki politikus sugal-

mazza? Vagy Magyarország felelős és konstruktív tagja az uniónak? A berlini külügyi tárca Magyarországot minden kétséget kizáróan Európa becsületes partnerének tekinti. A már idézett német szóvivő megfontolt szavai szerint: „Magyarország aktív és dinamikus EU-elnöksége, valamint főleg az a tény, hogy Magyarország sok mindent maga vállalított meg mint a dél-kelet-európai országok elkötelezett közbenjárója, azt mutatja, hogy az ország feltétlenül ki szeretné venni a részét Európa formálásában.”

És legvégül ez azt jelenti, hogy Magyarországra nem úgy tekintenek mint radikális lázadóra. A fenti gondosan megfogalmazott mondatok, a minisztérium megfontolt véleménye kétségkívül a bátorítást szolgálja, bár hagy némi helyet a magyar makacsság érzékeltetésére. Figyelemre méltó eszerint Magyarország aktív részvétele az EU-ban (ellettétben az euroszkeptikus csehekkel), és ugyanakkor önkorlátozása is a területi kérdésekben, és a kisebb hangsúly a nemzeti vonatkozásokon („Dél-Kelet-Európa szószólója”).

A többi uniós partner szemében a kötelességszerű magyar támogatás néhány „átfogó európai napirendi pont” kérdésében és a megfontolt távolságtartás ugyanazoktól a szereplőktől, kéz a kézben megférhet egymással. Budapest támogatásáról biztosította a német–francia gazdasági reformcsomagot az euró megmentésére vonatkozóan, ami például nem jelenti azt, hogy Magyarország hamarosan az euróövezet része kíván lenni. A magyar kormány tulajdonképpen kijelentette, hogy nincs szándékában csatlakozni az euróövezethez legalább 2020-ig. Ennek egyik oka a közös tarifák egységes adózásától való félelme – egy javaslat, amelyet Magyarország tényleg elfogadna, valóban támogatva a francia és német ötleteket – mindaddig, amíg az a maga számára nem lenne kötelező érvényű. Úgy tűnik, jelenleg nincs érvényben semmilyen kényszer arra vonatkozóan, hogy e klubba mindenkinek be kellene lépnie. Más jelek arra mutatnak, hogy Magyarország erősebb pénzügyi hátteret akar

teremteni magának, és függetlenséget az európai gazdasági válság mechanizmusaitól.

Úgy tűnik, a német tisztviselők meg vannak győződve arról, hogy Magyarország Európa nélkül éppannyira felfoghatatlan, mint Európa Magyarország nélkül, és Budapest megbízható partner marad.

BORIS KALNOKY
Dán Ibolya fordítása